

ZERRECİK*

Sefa TOPRAK

Ne varmış, ne yokmuş. Allah'ın sevdiği kulu çokmuş, masal dinleyen de çokmuş da anlatan hiç yokmuş. Zaman zaman içinde, evler bakır fincan içinde. Yollar kalbur ucunda bir yerde. Günlerin he-sabının tutulmadığı; yazların, güzlerin ayrılmadığı günlerden bir gündü. Bir gündü ya gece miydi? Gündüz müydü? Sabah mıydı? Akşam mıydı? Kuşluk muydu? Seher miydi? Ben bilmem bilsem de söylemem. Koyunların kurt-lardan süt sağdığı, horozların altın yumurtladığı, suların içinde balıkların cirit oynadığı bir köyde adına Zerrecik derler bir çocuk varmış. Varmış var-mış da bunu doğuran daş mıdır, kaya mıdır yoksa gökte uçan bir kuş mudur kimseler bilmezmiş. Bu Zerrecik bir oraya bir buraya koşar, “Benim anam babam kim ola varam gidem bulam onları, öpem ellerin alam duaların” der-miş. Başlamış aranmaya, çıkmış yola. Hele gitmiş mi? Gitmemiş mi? Yürü-müş mü? Yürümemiş mi? Koşmuş mu? Koşmamış mı? Anlamamış. Kurttan kaçmış aslanla yarışmış, yelle konuşmuş yolun sormuş varmış gelmiş adı sanı bilinmez bir yere durmuş, beklemiş ki gelen giden ola. Meğer bu yer-de çoluk çocuk sahibi olmayan iki ihtiyar karı koca yaşarmış. Yaşarmış ya, günü güne katar yan ağlar dön ağlarlarmış da “bir tek oğulcuğumuz olsun” derlermiş. Bu dertle yatar bu dertle kalkarlarmış. İşte bu günlerde kadının şal bağladığı herifin fes taktığı, havanın ayaza günün harmana değdiği bir günde bu iki ihtiyar, değirmene un öğütmeye gitmişler. Unu öğütmüşler ha-sılı dönüp gelirlermiş de yolun yamacından onları gören Zerrecik bağır-mış:

– A benim, anam babam siz misiniz?

* Malatya Belediyesi, 2012 Türkiye geneli, Eflatun Cem Güney Masal Yazma Yarışması'nda ikincilik ödülüne layık görülmüştür.

Ama ne! İhtiyar karı koca bir ses duymuşlar ama bir sağa bakınmışlar bir sola, “nerden gele ola bu ses” demişler. Şaşırmış kalmışlar. Zerrecik bir daha:

– A benim, anam babam siz misiniz? demiş.

İki ihtiyar, bir yukarı bakmışlar bir aşağı, yine kimsecikler yok. Zerrecik, var gücünü toplamış bir daha bağırır:

– A benim, anam babam siz misiniz?

Görmüşler ki yol kenarında bir taştan ses gelir eğilmişler bakmışlar. O da ne! Taş üstünde bir oğlancık durur ki gözle görülmez, el ile tutulmaz. Tü desen uçar gider. İhtiyar adam “bu ne iş ola” demiş. Bir saman çöpüyle onu almış, uzatmış gözüne yaklaştırmış:

– A oğlancık sen de kimsin, in misin, cin misin? Kız mısın, erkek misin? demiş.

Zerrecik cevap vermiş:

– Ne inim, ne cinim, ne kızım ne bacıyım, bittin küçük, pireden irice kelli fellı bir erim. Anamı babamı ararım, demiş.

Kadıncağızın analık yüreği kaldırmamış, acımışlar da almışlar yanlarına. Koymuşlar mendillerinin içine, varmışlar köye gelmişler. İhtiyar un çuvallarını sırtlanmaya yekinmeden, Zerrecik, fırlamış mendil içinden kaş ile göz arasında, iki kirpik birbirine kavuşmadan göz görüp akıl anlamadan unları atmış ambara. Uzatmayalım, günler gitmiş, aylar gelmiş, aylar gitmiş yıllar gelmiş, hasılı ne vakit geçtiyse geçmiş, bizim Zerrecik’te hiç mi hiç büyüme olmamış.

İki ihtiyar yan yana gelmişler karaları bağlayıp oturmuşlar. Bu oğulcuğa bir çare diye yanmaya başlamışlar. Oğul Zerrecik, kapı kilidindeki odasından bakar görmüş onları. “Ne oldu ki anam babam derdi ne ola ki?” demiş varmış yanlarına:

– Ana hayrola, ne hâldir bu hâl? demiş. Anası cevap vermiş:

– Oğul, oğul, gözümün görmediği, aklımın almadığı oğul; ben Allah’tan bir evlat diledim seni verdi, dilerim ki şu ahir ömrümde, senin yuvanı kuram evini barkını yapam. Ama gel gör ki bu hâlde sana kim varır, demiş. Zerrecik:

– Ana bu mudur senin derdin? Sen dua et, ben varam gidem, sana gelin mi istersin, getirem, demiş.

Bizim Zerrecik, öpmüş ellerini, anasının babasının düşmüş yola. Yola revan olmuş, olmuş ya, neler görmüş! Neler duymuş! Biraz gülmüş, biraz ağlamış, hop atlamış hop zıplamış; biraz yorulmuş, biraz uyumuş, biraz yürümüş, biraz koşmuş, biraz gitmiş. Gitmiş, gitmiş ya sanki gitmez de esen yel içinde uçar uçar uçar, bir o yana, bir bu yana konarmış. Bu yel önce yavaşlamış sonra hırslanmış, evvel durulmuş, ahir kudurmuş, Zerrecik’i almış, bacasız, camsız, kapısız, kolsuz bir evin içine atmış. Zerrecik bakmış ki ev içinde üç dev uyur. Bir kız çocuğu da sobayı yakmaya uğraşır. Sobanın yamacına varmış, kıza seslenmiş:

– A benim güzel kız, sen de kimsin? demiş.

Kız nerden gelir bu ses diye korkmuş, irkilmiş, bir de bakmış ki kurumlar içinde bir hareket var, eğilmiş, görmüş ki bir oğlancık.

– A oğlancık sende nerden çıktın? demiş.

Zerrecik, bir bir dökmüş içini, anlatmış gözü yaşlı anasını. Sormuş:

– A güzel kız sen ne yaparsın burada? Kız:

– Bu devler kaçırdılar beni, bu kapısız, camsız, bacasız eve koydular, biz yatıyoruz, kalktığımızda bize ekmek yapmış ol dediler. Koyunların kuzulamasına yakın uyudular, bu vakit oldu sobayı yakamadım. Ben yakarım, biri üfler, ben yakarım, biri üfler, ben yakarım, biri üfler. Çıram da kalmadı, demiş.

Zerrecik acır kızın hâline, girer bakar sobanın içine, bir de ne görsün yaşlı bir kadın oturmuş, elinde kuyuya sarkıtılmış bir ip bekler kuyunun başında. Zerrecik demiş:

– Ana sen kimsin? Ne edersin burada? Kadın:

– Şu kuyudan su çekmek için kovamı attım içine, beklerim ki kova suya düşsün de su çekeyim, demiş. Zerrecik:

– Senin kovana su doldurup getirsem, bana yardım eder misin? demiş. Kadın:

– Ne istersin ki? demiş. Zerrecik, eliyle sobanın ağzını göstermiş:

– Sobanın başında bir kız var, onu kurtarmama yardım et, demiş.

– Olur, demiş kadın.

Zerrecik kuyuya atlamış, inmiş ha inmiş, inmiş ha inmiş, inmiş ha inmiş, bir ara yol yokuşa gelmiş, çıkmış ha çıkmış, çıkmış ha çıkmış, çıkmış ha çıkmış; yol bitmiş havada kalmış, uçmuş ha uçmuş, uçmuş ha uçmuş, uçmuş ha uçmuş. Bir yere varmış. Ne in vardır ne cin. Bakmış ki bir at vardır bir de it. İtin önünde ot, atın önünde et durur, gitmiş otu ata, eti ite vermiş. At otu, it eti yemiş. At kişnemiş it hav hav hav demiş. Zerrecik atın üstüne atlamış, iti peşinden koşturmuş. Gitmiş ha gitmiş, gitmiş ha gitmiş, gitmiş ha gitmiş. Suya erişmiş. Su başında görmüş ki bir geven otu durur. Sormuş gevene:

– A benim geven otum, benim adım Zerrecik'tir, kovam vardır bu su içinde. Nasıl girsem ben bu su içine, alsam kovayı çıksam geriye? Geven cevap vermiş:

– Al beni eline, kopart dikenlerimden birini, dal ondan sonra suya. Suda bir zürafa yaşar, onu görende dikenini at ağzına, gör ne olur ne olmaz, demiş.

Zerrecik bunu duymuş atlamış suya, bakmış ki gevenden diken koparmayı unutmuş. Çırpınmış da çırpınmış olduğu yerde kalmış, ne ileri gitmiş ne geri gelmiş, ne yukarı çıkmış ne aşağı inmiş. Su içinden bir zürafa çıkagelmiş. Zerrecik'i bir anda yutuvermiş. Bir anda kendini zürafanın midesinde bulan Zerrecik başlamış ağlamaya. Onun sesini duyan bir güvercin çıkagelmiş zürafanın midesinden. Demiş:

– A oğlancık ne ağlarsın?

Zerrecik sözüne yalan katmadan, bire beşi eklemeyen, işi kestirmeden anlatmış. Kuş demiş:

– Ben sana yardım ederim ama bir şartım var, bu kuyudan çıkarken beni de götürüceksin.

Kabul etmiş Zerrecik. Kuş:

– Şimdi ben kanat çırparak zürafayı kustururum, o ağzını açınca sen de çık git, suda bir balığa rastgelirsen ona şu tekerlemeyi üç kez tekrarla “uç, kata, bata, sana, bana, sata” de. Beni de unutma, demiş.

Kuş kanat çırpmış, zürafa kusmuş, oğlancık suya çıkmış. Bakmış ki balık gelmekte hemen yanına varmış.

– Uça, kata, bata, sana, bana, sata; uça, kata, bata, sana, bana, sata; uça, kata, bata, sana, bana, sata, demiş.

Bunları duyan balık Zerrecik'i bir hamlede yutmuş. Karaya, geven otunun yanı başına bırakmış. Zerrecik'i gören at kişnemiş, it hav hav hav demiş. Geven:

- Dikenimi almadan gittin, demiş.

Zerrecik almış dikenini, tekrar dalmış suya, zürafayı bulmuş, dikenini atmış zürafanın ağzına; diken gitmiş zürafanın midesine, midede kuş almış dikenini, batırmış zürafanın kalbine, zürafa şişmiş, şişmiş, şişmiş, efendi bir de bi patlamış paramparça olmuş. Onun midesinden kurtulan kuş gelmiş Zerrecik'in yanına, demiş:

- Sen beni kurtardın, şimdi bulalım senin kovana.

Az uçmuş, az göçmüş, az koşmuş, az dinlenmişler, bir yere gelmiş görmüşler ki bir ahali, bir curcuna. Yanlarına varmışlar. Bakmışlar bir ahtapot etrafındakilere soru sorar, bilen istediğini yapar, bilemeyen boynunu sıkıp kafasını koparır. Zerrecik, ahtapotun varmış yanına, yanaşmış, önce kulak kesilmiş, biraz dinlemiş, sonrada bağırarak:

- Bana sor, bana sor, bana sor, demiş. Ahtapot sormuş:
- Ben giderim, o gider, arkamdan yer öper, demiş. Zerrecik, biraz düşünmüş, biraz kaşınmış, biraz hoptanmış, biraz zıplamış:
- Gölge, gölge, gölge, demiş.
- Bildin, şimdi de bakalım ne istersin benden, demiş, Ahtapot.
- Suyu salarım, su verir; yere çalarım, toprak verir, demiş, Zerrecik.
- Kova kova kova, demiş. Ahtapot
- Bildin, ama nerede? demiş. Zerrecik

Ahtapot, hemen bir koluyla kuşu, bir koluyla da Zerrecik'i tutmuş, sallamış, sallamış, sallamış, bi savurmuş. Uçmuşlar, uçmuşlar, uçmuşlar, biraz uyumuş uyanmışlar, bakmışlar ki hâlâ uçuyorlar. Birden aydınlık bir yere düşmüşler. Bakmışlar ki her taraf altınlar, yakutlar, zümrütler, pırlantalar dolu, kova da onların tam ortasında. Kuş uçmuş ki kovayı alıp gelsin, fakat hazineyi koruyan görünmez bir kafes varmış. Zerrecik demiş:

- Ne ederiz de içeri gireriz. Kuş demiş:
- Ben kanat çıkarırım, seni rüzgârımla oraya atarım, sen de yoklarsın, bir delik bulup içeri girersin.

Kuş, rüzgârıyla atmış Zerrecik'i, girmiş Zerrecik içeri. Almış kovayı çıkacak ama girdiği deliği bulamamış. Oturmuş, ağlamaya başlamış.

– Garip anam, garip anam, garip anam, demiş.

Zümrütler içinden, kırmızı yakut bir yüzükten ses gelmiş.

– A oğlancık ne ağlarsın? demiş.

Zerrecik, başından geçenleri hasılı ne yaşadıysa anlatmış her bir işi. Yüzük:

– Al beni yanına, sana yoldaş olurum, olmaz işini yoluna koyarım, dar mekânı geniş ederim, demiş.

Zerrecik yüzüğü koymuş mendilinin içine, kovayı da ağzına kadar doldurmuş altınla, zümrütle, yakutla, almış yanına, başlamış koşmaya belki bir yol bula. Az mı gitmiş, çok mu gitmiş, dere tepe düz mü gitmiş, yoksa bir avuç yer mi gitmiş? Ben bilmem, bilsem de söylemem. Gelmiş bir dağ başına. Bakmış dağ başında bir demirci kulübesi, varmış girmiş içeri sokulmuş demircinin yanına.

– Ağam, ağam, ağam, eline ayağına kapanam, bana bir yol göster, demiş.

Ne var ne yok dökmüş içindekileri, başından geçenleri. Demirci, âmâ imiş, hiçbir şey görmezmiş. Zerrecik'e sormuş:

– Sende altın var mıdır?

– Var, demiş. Zerrecik. Demirci bir daha sormuş:

– Sende zümrüt var mıdır?

– Var, demiş. Zerrecik. Demirci bir daha sormuş:

– Sende yakut var mıdır?

– Var, demiş. Zerrecik. Demirci bir daha sormuş:

– Sende toprak var mıdır?

– Yok, demiş. Zerrecik. Demirci:

– Bana biraz toprak getir senin derdine ilaç olayım, demiş.

Zerrecik oraya koşmuş yok, buraya koşmuş, yok. Aklına gelmiş, mendilinden yüzüğü çıkarmış. Demiş:

– Yüzük gardaş, eline düştüm, bana bir çare, toprağı nerden bulsak? Yüzük demiş:

– Kovandan bir avuç altın al, üç kez uça, kata, bata, sana, bana, sata de, bana doğru savur, dileğın olur, demiş.

Zerrecik almış bir avuç altını, üç kez uça, kata, bata, sana, bana, sata, diyerek savurmuş yüzüğün üstüne doğru, bir anda bir avuç altın olmuş mu sana toprak. Hemen götürmüş demirciye vermiş. Demirci almış toprağı, gözlerine sürmüş, gözleri açılmış.

– Oğul dile benden ne dilerse, demiş. Zerrecik hâlini arz etmiş:

– Ne isterim ağam? Çıkar beni buradan, demiş.

Demirci kovadaki altını, zümrüdü, yakutu, atmış ateşe, eritmiş bir güzel, kılıç yapmış, vermiş Zerrecik’in eline, demiş:

– Al bununla kafesin duvarını kır, demiş.

Zerrecik yanında kovası, mendilinde yüzüğü, elinde kılıcıyla gelmiş hazinenin görülmez duvarına, şöyle bir “Ya Allah” demiş. Bir vurmuş, görülmez duvarı yıkıp çıkmış, bakmış ki kuş onu beklemekte. “Hadi” demiş, kuşa, başlamışlar koşmaya. Balığı aramış, bulmuşlar. Sihirli tekerlemeyi üç kez tekrarlamışlar:

– Uça, kata, bata, sana, bana, sata, demişler.

Balık onları yutmuş, geven otunun yanına kusmuş, at Zerrecik’i görünce kişnemiş; it, hav hav hav, demiş. Kuş geveni görünce başlamış çırpınmaya, Zerrecik bir şey anlamamış. Bir de bakmış ki kuş gagasından üç damla su bırakmış geven otunun köküne. Geven önce küçülmüş, sonra büyümüş küçülmüş büyümüş, küçülmüş büyümüş ve dünya güzeli bir kıza dönüşmüş. Kız önce gülmüş, sonra ağlamış, gülmüş ağlamış, gülmüş ağlamış. Kuşu eline almış, okşamış. Zerrecik:

– A güzel kız sen de kimsin, bu kuşu nerden tanırırsın? demiş. Kız:

– Bu benim erimdir, bize büyü ettiler, buraya attılar. O benim büyümü bozmak için suya atladı, sen onu çıkardın, o da getirdiği suyla benim büyümü bozdu. Ama ben onu nasıl kurtaracağımı bilmem. Aman deyim Zerrecik’im bana yardım et, Allah senin her işin yoluna koysun, demiş.

Zerrecik kızın kulağına sihirli sözleri fısıldamış, kız da kuşu eline almış üç kez:

- Uça, kata, bata, sana, bana, sata, demiş.

Kuş açmış kantalarını, büyümüş, büyümüş, büyümüş, yakışıklı bir civana dönüşmüş. Kız ile kucaklaşmışlar, bakışmışlar, ağlamışlar, gülmüşler. Onları gören Zerrecik oturup ağlamış:

- Anam, anam, garip anam, garip anam, demiş.

Kız ile oğlan Zerrecik’e acımış demişler:

- Biz sana yardım ederiz, haydi gidelim.

Kız ile oğlan ite binmiş, Zerrecik belinde kılıcı elinde kovası mendilinde yüzüğü atlamış atına, dönmüşler. Kuyudan çıkmışlar, kova başında bekleyen ihtiyar kadını bulmuşlar. Kız ile oğlan kadını görünce varmışlar ellerini öpmüşler. Meğer oğlanın anasıymış bu kadın. Ağlaşmış, gülüşmüş, konuşmuşlar. Zerrecik vermiş kadına kovayı, kova içinde, üç avuç su kalmış. Besmele çekmiş, dökmüş kadın üç avuç suyu sobaya. Soba bir anda yok olmuş, çıkmışlar. Görmüşler ki devler hâlâ uyurmuş. Kız ise ağlarmış. İhtiyar kadın bakmış ki bu kıızıdır. Kız bakmış ki bu anasıdır, oğlan bakmış ki, bacısı, kız bakmış ki abisi yengesi. Sarılmışlar, ağlaşmışlar, efendim her neyse uzatmayalım. Kadın bakmış devlere demiş:

- Bu devler benim erimi yedi. Zerrecik demiş:
- Hangisi yedi? Kadın demiş:
- Üçü de yedi.

Zerrecik ne etsek ne etsek diye dönüp dururken aklına yüzüğü gelmiş. Çıkarılmış mendilden takmış parmağına, almış eline kılıcını, “Ya Allah” demiş. Devlerin karnını yarmış, içlerinden üç tane adam çıkmış, üçü de birbirine benzer. Kadına sormuş:

- Hangisi senin kocan? Kadın demiş:
- Baştaki. Zerrecik oğlana sormuş:
- Hangisi baban? Oğlan demiş:
- Ortadaki. Zerrecik kıza sormuş:
- Hangisi baban? Kız demiş.
- Sondaki. Zerrecik demiş:
- Yüzüğe sorsak. Yüzük demiş:

– Bu son hakkın, buna da cevap verirsem artık bana soru soramazsın, benden yardım alamazsın. Zerrecik:

– Sen sağ ol, buna da cevap ver; ister var ol, ister yok ol, demiş.

Yüzükten önce yeşil, sonra mavi, sonra beyaz bir ışık çıkmış, yeşil bir deve, mavi bir deve, beyaz bir deve varmış. Üç dev birleşmiş, bir dev olmuş. Meğer sihir yapılmış, uyurken üç gibi görünüp aldatmaca yapılmış. Üç dev bir olunca, üç adamda bir olmuş, adam ayrılmış, gözleri açılmış. Kucaklaşmış, ağlaşmış, gülüşmüşler. Zerrecik son kez kılıçla uyuyan devin başını “Ya Allah” demiş vurmuş uçurmuş, dev kaybolmuş, kapısız bacasız, camsız kulübe de bir anda, sihir bozulunca, saraya dönüşmüş. Karı koca, çocuklar buna çok sevinmişler. Adamları ihtiyar kadın kızlarını Zerrecik’e vermişler. Zerrecik kılıcını eritmiş, kendine bir saray yaptırmış, anasını babasını yanına almış, karısıyla da yıllar yılı, asırlar asırı, mutlu mutlu yaşamışlar.

Onlar ermiş murada, çıkmışlar üzüm bağına. Efendime söyleyeyim, biz çikalım kerevetine. Gökten üç elma düşmüş, biri anlatana, biri dinleyene biri de Zerrecik’e. Düğüne beni de çağırdılar. Vardım gittim, bana bir çuval çerez verdiler. Koynuma doldurdum. Eşeğime atladım, eşeğimin ayağı mumdan, gözleri var görmez, camdan. Koştum, koştum, koşturdum. Gün gecedan kaçtı, gündüze vardı. Gün doğdu, mum eridi, cam kırıldı. Attı beni çamura, düştü çerez kuyuya, vardı orda bir peri, gel buraya al dedi. Çıktım baktım, kuyuya indim, içtim suyu yarıya, baktım bitmez tükenmez, bu sözün ardı arkası gelmez. Vur beline kazmayı, al elinden helvayı. Helva yapılmış undan, un öğütülmüş tahıldan, tahıl eken akraba varmış bir gün tarlaya, sarmış beline kuşağı, evde bırakmış uşağı, koymuş cebine üzümü, varmış kesmiş söğüdü. Masal bitti artık, tutun benim sözümü.